

mpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

Európska únia
Európsky sociálny fond

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ

PaedDr. Anna Popadičová

Rozvíjanie kľúčových kompetencií učením sa na stanovištiach

Osvedčená pedagogická skúsenosť edukačnej praxe

Prešov
2014

Vydavateľ: Metodicko-pedagogické centrum, Ševčenkova 11,
850 01 Bratislava

Autor OPS/OSO: PaedDr. Anna Popadičová

Kontakt na autora: Pracovisko: Špeciálna základná škola, Slnecná 421, Spišský Štiavnik,
popadicovaanna@gmail.com

Názov OPS/OSO: Efektívne upevňovanie učiva slovenského jazyka metódou učenia sa
na stanovištiach

Rok vytvorenia OPS/OSO: 2014
VIII. kolo výzvy

Odborné stanovisko vypracoval: Mgr. Danka Obročníková

Za obsah a pôvodnosť rukopisu zodpovedá autor. Text neprešiel jazykovou úpravou.

Táto osvedčená pedagogická skúsenosť edukačnej praxe/osvedčená skúsenosť odbornej praxe bola vytvorená z prostriedkov národného projektu Profesionálny a kariérový rast pedagogických zamestnancov.

Projekt je financovaný zo zdrojov Európskej únie.

Kľúčové slová

Kompetencie. Slovenský jazyk a literatúra. Učenie sa na stanovištiach. Žiak zo sociálne znevýhodneného prostredia.

Anotácia

Vo svojej práci popisujem využitie metódy učenia sa na stanovištiach pri polročnom opakovaní učiva v predmete slovenský jazyk a literatúra v 6. ročníku špeciálnej základnej školy – variant A. Na ôsmich stanovištiach si žiaci nenáročnou a zaujímavou formou precvičili a utvrdili svoje vedomosti a umocňovali ich tým, že pri ich riešení zapájali všetky zmysly a prezentovali vyriešené úlohy. V závere vyjadrovali pomocou evalvačného terča svoju spokojnosť so zvolenými aktivitami.

OBSAH

ÚVOD	5
1 OPIS OSVEDČENEJ PEDAGOGICKEJ SKÚSENOSTI	7
1.1 Kontext a rámec OPS	7
1.2 Špecifikácia cieľovej skupiny	7
1.3 Cieľ práce a čiastkové ciele pre žiaka vyplývajúce z učenia sa na stanovištiach .	8
1.4 Vymedzenie kompetencií	9
2 UČENIE SA NA STANOVIŠTIACH	11
2.1 Prípravná fáza učenia sa na stanovištiach	12
2.2 Pracovná fáza učenia sa na stanovištiach	14
2.3 Pedagogický komentár k postupu práce na stanovištiach	17
2.3.1 Stanovište 1. -Pantomíma	18
2.3.2 Stanovište 2. – Slušnosť naša každodenná	18
2.3.3 Stanovište 3. – S vybranými slovami je nám veselo	19
2.3.4 Stanovište 4. – Hľadáme vybrané slová v ôsmich smeroch	19
2.3.5 Stanovište 5. – Internet náš pomocník a informátor	20
2.3.6 Stanovište 6. – Hráme pexeso	21
2.3.7 Stanovište 7. – Čo sa skrýva vo vreci	21
2.3.8 Stanovište 8. – Ovocný šalát	21
2.4 Prezentácia a evalvácia	22
ZÁVER	25
Zoznam bibliografických zdrojov	26
Zoznam príloh	27

ÚVOD

Vo svojej práci predstavujem pedagogickú skúsenosť z mojej praxe, kde využívam netradičnú formu učenia sa na stanovištiach pre efektívnejšie opakovanie a upevňovanie učiva. V práci uvádzam metodické materiály a postupy využitia tejto metódy - učenia sa na stanovištiach u žiakov 6. ročníka špeciálnej triedy – variant A v predmete slovenský jazyk a literatúra.

Mojím zámerom bolo aktivovať vedomosti a poznatky vo vyučovacom procese v špeciálnej základnej škole (prevažnú časť tvoria žiaci zo sociálne znevýhodneného prostredia) z viacerých predmetov, prepojiť informácie a znalosti žiakov s činnosťami a aktivitami vyplývajúcimi z úloh na stanovištiach. Zamerala som sa na upevňovanie vedomostí pri polročnom opakovaní.

Mojím zámerom bolo začleniť medzipredmetovosť do edukačnej činnosti, ktorá pomáha žiakom spájať súvislosti a chápať vzťahy medzi obsahom jednotlivých predmetov. Žiaci sa na jednotlivých stanovištiach učili samostatnosti, sami si regulovali prácu a čas, čím sa výrazne posilnili aj ich sociálne kompetencie. Táto metóda mojím žiakom poskytla priestor pre aktivizáciu ich vedomostí a zručností, na aplikáciu činnostne orientovaného vyučovania i multisenzorického učenia sa, umožnila im pracovať vlastným tempom, individuálne pristupovali k riešeniu úloh, pri riešení úloh využívali všetky zmysly. Vďaka variabilným úlohám, ktoré reflektovali rôzne učebné štýly, typy a stratégie, si rozvíjali svoju kompetenciu učiť sa učiť sa. Táto forma vyučovania bola pre žiakov veľmi motivujúca, čo je jedným z najdôležitejších faktorov, ktoré vedú k efektívnejšiemu a zaujímavejšiemu učeniu sa.

Osvedčenou pedagogickou skúsenosťou chcem poukázať na to, ako môžeme zaujať žiaka aj pre málo atraktívne opakovanie a upevňovanie nadobudnutých vedomostí, ak na to zvolíme vhodnú metódu či formu. Táto práca približuje jeden z netradičných spôsobov vyučovania, ktorý sa stal v súčasnej dobe známy pod názvom učenie sa na stanovištiach. Táto metóda nie je veľmi rozšírená a už vôbec nie v špeciálnych základných školách. Uplatňuje sa prevažne vo vyučovaní cudzích jazykov a považuje sa za druh otvoreného vyučovania. Ja som ju zvolila preto, že aj u mojich žiakov spisovný – slovenský jazyk sa dá považovať za jazyk pre nich cudzí.

1 OPIS OSVEDČENEJ PEDAGOGICKEJ SKÚSENOSTI

Touto osvedčenou pedagogickou skúsenosťou chcem poukázať na to, ako sa môže opakovanie a upevňovanie vedomostí prostredníctvom metódy otvoreného vyučovania - učenia sa na stanovištiach stať atraktívnym a zaujímavým. Táto učebná metóda či vyučovacia forma sa v našej škole málo využíva, resp. bola využitá len raz, i keď je využiteľná vo všetkých predmetoch pre každú tému a rôzne ciele, pre každý vek a na rôznych stupňoch. Svoje korene má v telesnej výchove.

1.1 Kontext a rámec OPS

Všetci moji žiaci pochádzajú zo sociálne znevýhodneného prostredia, majú nedostatky v komunikačnej a sociálnej oblasti. V edukačnej práci stále hľadám a využívam metódy a spôsoby, ktorými sa ich snažím motivovať a nabádať k efektívnemu prijímaniu nových informácií, k plneniu úloh a k práci v škole i mimo nej. Pri voľbe metódy a formy som brala do úvahy zloženie žiakov triedy, ich sociálne prostredie, z ktorého pochádzajú a v neposlednom rade aj ich mentálne schopnosti a spôsobilosti. Úlohy na stanovištiach sú zamerané na polročné opakovanie učiva slovenského jazyka a literatúry na špeciálnej základnej škole – variant A 6. ročník, na rozvoj komunikačných i sociálnych kompetencií, na medzipredmetovosť a rozvoj zručností vo využívaní IKT.

V praktickej časti práce predstavujem súbor metodických materiálov, ktoré boli použité v rámci polročného opakovania učiva slovenského jazyka v 6. ročníku ŠZŠ variant A. Predmet slovenský jazyk a literatúra je pre žiakov s ľahkým stupňom mentálneho postihnutia základom celého vyučovania a výchovy, jeho cieľom je naučiť žiakov jednoducho a zrozumiteľne sa vyjadrovať ústnou a písomnou formou spisovného jazyka, utvoriť u žiakov návyk správneho čítania a čítania s porozumením, pri práci využívať informácie prostredníctvom informačných a komunikačných technológií.

Predmet slovenský jazyk a literatúra spája v sebe niekoľko oblastí, ktoré sa navzájom prelínajú a prispievajú k splneniu cieľov výchovy: rozvíjajú zmyslovú, emocionálnu, vôľovú a rozumovú stránku osobnosti žiaka a spoluutvárajú jeho charakter. Zvládnutie slovenského jazyka a literatúry je predpokladom na splnenie úloh v ďalších predmetoch. (ŠkVP, 2013, s. 5)

1.2 Špecifikácia cieľovej skupiny

Kategória: učiteľ

Podkategória pedagogických zamestnancov: učiteľ pre primárne vzdelávanie

Žiak: žiak šiesteho ročníka špeciálnej základnej školy – variant A

Vzdelávacia oblasť: Jazyk a komunikácia, Človek a hodnoty, Matematika a práca s informáciami, Umenie a kultúra.

Vyučovacia predmet: slovenský jazyk a literatúra, informatická výchova, výtvarná výchova, vlastiveda, hudobná výchova.

Škola, ročník: špeciálna základná škola, 6. ročník – variant A

Programy kontinuálneho vzdelávania, pre ktoré by, podľa môjho názoru, opísaná pedagogická skúsenosť bola prínosným doplňujúci učebným materiálom:

- Metódy a formy práce podporujúce kritické myslenie u žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia
- Špecifické metódy a formy práce so žiakmi zo sociálne znevýhodneného prostredia
- Podpora čitateľskej gramotnosti žiakov v základnej škole
- Praktické uplatňovanie kreativizujúcich a aktivizujúcich metód a koncepcií v edukácii so zameraním na rozvíjanie kooperatívnych zručností
- Aplikácia moderných vyučovacích metód a koncepcií vo vyučovaní predmetu slovenský jazyk a literatúra
- Rozvíjame kľúčové kompetencie žiakov prostredníctvom veku primeraných činností v škole

1.3 Cieľ práce a čiastkové ciele pre žiaka vyplývajúce z učenia sa na stanovištiach

Hlavným cieľom práce je poskytnúť učiteľom špeciálnych škôl metodický materiál k polročnému opakovaniu učiva slovenského jazyka a literatúry 6. ročníka špeciálnej základnej školy - variant A metódou učenia sa na stanovištiach, ktorá je pre žiakov zaujímavá, inšpiratívna a udržiava žiakov v činnosti a pozornosti. Z hlavného cieľa môžeme odvodiť čiastkové ciele, ktoré boli stanovené pre žiaka.

Kognitívne ciele:

- pomenovať športy podľa obrázka;
- aplikovať vhodné pozdravy v každodennom živote;
- rozlíšiť pozdravy, ktorými sa mladí zdravia navzájom a pozdravy, ktorými sa mladí zdravia starším;
- identifikovať v pesničke vybrané slová a im príbuzné slová;
- na vybrané slovo vytvoriť vetu;
- na vybrané slovo vytvoriť jednoduchý akrostich;
- určiť hlavné mesto SR a identifikovať ho podľa obrázkov;
- jednoducho vysvetliť, čo je prezentácia;
- identifikovať báseň a ilustráciu;
- poznať slová opačného významu;
- deliť slová na slabiky;
- poznať abecedu;
- usporiadať obrázky (ich názvy) podľa abecedy;
- určiť podstatné mená, ich rody, tvoriť množné číslo;
- rozlíšiť vlastné a všeobecné podstatné mená.

Afektívne ciele:

- prejaviť osobný vzťah k spôsobu učenia sa na stanovištiach;
- byť empatický a asertívny;
- oceniť aktivitu a prácu spolužiakov;
- vyjadriť svoj názor;
- prijať pravidlá;
- uvedomovať si význam športu pre človeka;
- prejaviť osobný vzťah k národným dejinám;
- prejaviť vzťah k literárnemu a výtvarnému umeniu;

- chápať význam ovocia pre človeka;
- uvedomovať si význam informačných a komunikačných technológií pre človeka.

Psychomotorické ciele:

- dokázať komunikovať a spolupracovať vo dvojici;
- orientovať sa v materiáloch a pomôckach na stanovištiach;
- písomne a graficky zaznamenať vyriešené úlohy;
- šetrne zaobchádzať s pomôckami a prostriedkami IKT;
- pantomimicky stvárniť šport podľa obrázka, názov športu zapísať;
- správne zapísať vybrané slová na základe počutia;
- správne zapísať akrostich;
- riešiť osemsmerovku;
- vytvoriť jednoduchú prezentáciu v programe Microsoft Word;
- vložiť do prezentácie text, obrázkov, zmeniť typ a veľkosť písma;
- vytvoriť a napísať báseň metódou cinquain;
- využívať všetky zmysly pri učení a poznávaní;
- vedieť bezpečne a efektívne využívať informačné a komunikačné technológie.

1.4 Vymedzenie kompetencií

Sociálne komunikačné kompetencie:

- vyjadruje sa súvisle a výstižne písomnou aj ústnou formou adekvátnou primárnemu stupňu vzdelávania a jeho narušenej komunikačnej schopnosti;
- rozumie obsahu prečítaného textu, dokáže ho ústne zreprodukovať;
- dokáže určitý čas sústredene načúvať, náležite reagovať, používať vhodné argumenty a vyjadriť svoj názor;
- uplatňuje ústretovú komunikáciu pre vytváranie dobrých vzťahov so spolužiakmi, a učiteľmi, s ktorými prichádza do kontaktu;
- rozumie rôznym typom doteraz používaných textov a bežne používaným prejavom neverbálnej komunikácie a dokáže na ne adekvátne reagovať.

Kompetencie v oblasti informačných a komunikačných technológií:

- vie používať informačné a komunikačné technológie pri vyučovaní a učení sa;
- ovláda základy potrebných počítačových aplikácií;
- dokáže adekvátne veku a mentálnemu postihnutiu vyhľadávať informácie na internete;
- vie používať program Microsoft Office Word primerane svojim schopnostiam a vedomostiam;
- chápe, že je rozdiel medzi reálnym a virtuálnym svetom;
- vie, že existujú riziká, ktoré sú spojené s využívaním internetu a IKT.

Kompetencia učiť sa učiť sa:

- uplatňuje rôzne techniky učenia sa a osvojovania si poznatkov;
- vyberá a hodnotí získané informácie primerane svojmu postihnutiu;
- spracováva a využíva získané informácie vo svojom učení a v iných činnostiach primerane svojmu postihnutiu.

Kompetencia riešiť problémy:

- sleduje a vníma problémové situácie v škole a vo svojom okolí adekvátne svojmu postihnutiu;
- pri riešení problémov hľadá a využíva rôzne informácie.

Osobné, sociálne a občianske kompetencie:

- primerane svojmu postihnutiu má základy pre pozitívne sebahodnotenie;
- primerane svojmu postihnutiu si uvedomuje dôležitosť ochrany svojho zdravia;
- primerane svojmu postihnutiu a veku dokáže odhadnúť dôsledky svojho správania;
- má osvojené základy pre efektívnu spoluprácu;
- uvedomuje si význam pozitívnej klímy v triede.

Kompetencia (spôsobilosť) vnímať a chápať kultúru a vyjadrovať sa nástrojmi kultúry:

- dokáže sa vyjadrovať na úrovni základnej kultúrnej gramotnosti prostredníctvom umeleckých a iných vyjadrovacích prostriedkov;
- pozná bežné pravidlá spoločenského kontaktu;
- správa sa kultúrne, primerane okolnostiam a situáciám.

2 UČENIE SA NA STANOVIŠTIACH

V tejto kapitole predkladám osobnú skúsenosť s metódou učenia sa na stanovištiach pri polročnom opakovaní učiva v predmete slovenský jazyk a literatúra a opis krokov pri jej realizácii. Ak chceme naplniť ciele, musíme byť rovnako dôslední tak vo fáze prípravy, ako aj vo fáze realizácie učenia sa na stanovištiach a následnej evalvácie.

Učenie sa na stanovištiach je jednou z foriem otvoreného vyučovania, ktoré je orientované na žiaka. V porovnaní s tradičným vyučovaním, kde je subjektom a tvorcom učiteľ, v otvorenom vyučovaní, je žiak stredobodom vzdelávacieho procesu. Takéto učenie je postavené na sebakontrolu, sebadisciplíne a tvorivosti žiaka i učiteľa. (Zelina, 2000, s. 49)

Táto metóda má svoje korene v telesnej výchove, ale rozšírila sa aj na iné vyučovacie predmety. Bohaté skúsenosti s ním majú v západnej Európe. Začiatky možno hľadať pri zrode reformnej pedagogiky. Hlavnými výhodami tejto formy učenia sa sú celosť, samostatnosť, diferencovaný prístup, sebakontrola a zodpovednosť. (Krausová, 2010, s. 11)

Pri učení sa na stanovištiach žiaci postupujú od stanovišťa k stanovištiu, kde riešia úlohy individuálne, v dvojiciach alebo v malých skupinách a sami si ich kontrolujú. V tejto forme sa k určitému cieľu žiak dopracúva mnohými cestami. V tom istom čase každý žiak kráča k cieľu vlastnou cestou, reguluje si svoju prácu podľa svojich možností a schopností. Každý žiak v danom čase robí niečo iné, a predsa spoločné. Pri tejto metóde učenia sú zapájané všetky zmysly – zrak, sluch, hmat, čuch, prípadne chuť. Táto metóda je ukážkou a lákadlom práve pre svoju pestrosť a aktivnosť a tiež tým, že každý žiak môže v škole zažiť pocit úspechu. Je vhodná pre každý vek, každú tému a rôzne ciele. (Krausová, 2010, s. 12)

Dôležitou charakteristikou učenia sa na stanovištiach je princíp samostatnosti. Samostatná práca žiakov je jedným z pilierov tejto metódy. Učiteľ presúva časť svojich kompetencií na žiaka, stáva sa jeho poradcom a usmerňovateľom. Úlohy pre žiaka musia byť formulované jasne a zrozumiteľne, ciele stanovené na jednotlivých stanovištiach by mali byť pre každého žiaka dosiahnuteľné. Žiak musí mať možnosť potrebné informácie si vyhľadať v informačných zdrojoch (knihy, slovníky, internet,...). Žiaci si sami regulujú tempo práce, vyberajú si úlohy s rôznou náročnosťou (v prípade, že takúto možnosť majú). V záverečnej fáze reflexie a sebahodnotenia posudzujú žiaci svoje výkony a produkty, čo prispieva k tvarovaniu žiackej samostatnosti a naberaním skúseností z oblasti autonómneho hodnotenia. V centre otvoreného učenia sa je žiak, jeho rozhodnutia, aktivity, sebariadenie a sebakontrola, čo sa spája s pozitívnymi pocitmi vlastnej hodnoty. (Krausová, 2010, s. 13)

Ďalšou charakteristikou učenia sa na stanovištiach je vnútorná diferenciácia. Žiakovi sú poskytnuté úlohy a pracovný materiál zohľadňujúci individuálny štýl žiakovho učenia a jeho mentálnu úroveň. Vychádza z princípu individuálnosti žiaka, ráta s tým, že niektorí žiaci sú slabší, majú pomalé tempo práce, iní pracujú rýchlejšie. Preto úlohy a cvičenia by mali mať rôznu náročnosť, čo sa týka kognitívnych kompetencií žiaka. Rôznorodosť úloh a činností, interakcia a kooperácia sú predpokladmi, že aj žiaci, ktorí trpia poruchami správania, môžu svoju hyperaktivitu eliminovať. Učenie

na stanovištiach je zamerané na žiaka, na jeho rozhodnutia, jeho aktívny prístup pri plánovaní učenia a jeho aktívnu činnosť sprevádzanú sebakontrolou. (Krausová, 2010, s. 14)

Na stanovištiach žiak rieši rozmanité úlohy podľa určitého postupu, strieda sa napätie (keď žiak rieši úlohy) a uvoľnenie (pri prechode na iné, ďalšie stanovište). Žiak si volí vlastné tempo, vyberá si z ponuky diferencovaných úloh, sám si volí poradie stanovíšť. Završením žiakovej práce je sebakontrola, posilňuje sa jeho zdravé sebavedomie a zodpovednosť za vlastnú prácu. Princíp sebakontroly zvyšuje žiakovu zodpovednosť. (Krausová, 2010, s. 14)

Učenie všetkými zmyslami, to je jedna z predností tejto metódy. Táto metóda považuje žiaka ako človeka a človeka ako celok. Cieľom takejto formy učenia sa je vytvárať také prostredia, aby mal žiak radosť z učenia, prežíval pocit úspechu a túžbu po sebarozvíjaní. Úlohy pre žiaka sú pestré, učenie prebieha cez činnosť. V súvislosti s princípom individuálnosti a vnútornej diferenciacie má žiak možnosť vybrať si spôsob riešenia úlohy. Úlohy musia byť koncipované tak, aby odrážali učebné typy žiakov aj z hľadiska zmyslovej preferencie alebo z hľadiska prevažujúceho druhu inteligencie. (Krausová, 2010, s. 15 - 16)

Pri práci na stanovištiach sa uplatňuje kooperatívna organizácia práce. Žiaci spoločne rozhodujú o spoločných zámeroch, tvorbe plánov, prijímajú dohovorené pravidlá hry. Tie sa týkajú i pravidiel dodržiavania disciplíny, čo napomáha ich uvedomeniu si vzájomnej spolupatričnosti a solidarity. Učia sa hodnotiť svoju prácu i prácu spolužiakov a navzájom sa rešpektovať. Nejde o klasické súperenie, ale skôr o prijatie myšlienky: „Každý je iný a môže byť v niečom dobrý“. Žiaci sa učia formulovať svoje pocity, zároveň sa podieľajú na pocitoch iných a učia sa ich chápať. Pri tejto metóde učenia sa majú možnosť i slabší a utiahnutejší žiaci ukázať svoj talent a prežiť akceptovanie spolužiakov a zážitok z úspechu. Pre túto metódu je príznačná atmosféra spolupatričnosti a solidarity. (Krausová, 2010, s. 16)

Medzi výhody učenia na stanovištiach patrí: žiak sa učí samostatne, sám si reguluje prácu a jej tempo, učí sa poznávaním a všetkými zmyslami, posilňuje sa sociálna kompetencia, cez sebahodnotenie sa prehĺbuje sebapoznávanie, objavuje súvislosti s inými predmetmi, každý žiak môže zažiť úspech. Medzi nevýhody patrí: náročná časová príprava učiteľa a detailné plánovanie, náročné na pracovný materiál, žiaci si musia osvojiť sociálne kompetencie, nehodnotí sa známka. (Krausová, 2011, S. 26)

2.1 Prípravná fáza učenia sa na stanovištiach

V tejto fáze treba dôkladne naplánovať tému a časové trvanie priebehu aktivít učenia sa na stanovištiach. Na príprave a plánovaní okrem kolegov - pedagógov a vedenia participovali aj žiaci. Zvažovala som, na koľkých stanovištiach budú žiaci pracovať. Snažila som sa plánovať variabilné úlohy multisenzorického charakteru, aby rešpektovali celostné učenie a rôzne štýly učenia sa žiakov. Pri zostavovaní úloh som zohľadňovala aj vnútornú diferenciaciu triedy, preto som zostavovala úlohy s rôznym stupňom náročnosti v rámci jedného stanovišťa. Neopomenula som ani stanovištia podporujúce spoluprácu a kooperáciu, zostavila som úlohy, ktoré riešili žiaci individuálne a úlohy, ktoré museli riešiť dvojice žiakov a vzájomne sa pri riešení dopĺňať a pomáhať si.

Táto metóda si vyžaduje dostatočne veľkú miestnosť, aby sa v nej dali usporiadať stoly a stoličky tak, aby to boli stanovišťa – zastávky, na ktorých sa žiaci na svojej ceste pri plnení úlohy zastavujú bez prekážok, ľahkým a bezproblémovým prístupom. Stanovišťa som zabezpečila didaktickým materiálom a pomôckami potrebnými na plnenie úloh (PC s tlačiarňou a pripojením na internet, DVD prehrávač, slúchadlá, písacie potreby, pastelky). Na každom stanovišti, ktoré bolo výrazne označené, plnili žiaci zadané úlohy.

Usporiadanie a materiálne vybavenie stanovišť sme vykonali so žiakmi spoločne. Z dôvodu prehľadnosti a rýchlej orientácie som stanovišťa označila číslom (1 – 8), názvom (podľa témy) a symbolom (práca pre jednotlivca, práca pre dvojicu). Úlohou žiakov bolo prejsť všetkými stanovišťami, podľa názvu a symbolu, mohli si zvoliť stanovište, ktoré ich zaujalo. Ak žiaci zbadali, že sa dostali na stanovište pre dvojice, hľadali si partnera, alebo spolupracovali tie dvojice, ktoré sa na stanovišti stretli náhodne.

Úlohy na stanovištiach boli rôznorodé, jasne a výstižne formulované, ich riešenia si žiaci zapisovali do pracovných listov (Príloha 2), odľahkovali si stanovišťa, ktoré absolvovali a v závere pri ich prezentácii podliehali kontrole, ktorú som vykonávala spolu so žiakmi, aby mali žiaci spätnú väzbu. Spoločne sme zisťovali, čo sa im podarilo, čo zvládli a čo vyriešili nesprávne.

Otvorené vzdelávanie kladie vyššie nároky a požiadavky na učiteľa. Namiesto odovzdávania poznatkov učiteľa sa stávajú poradcami, tútormi, ktorí motivujú, pomáhajú, usmerňujú, vyhodnocujú prácu žiakov. Na túto činnosť si musia osvojiť príslušné zručnosti, ako aj zručnosti pre efektívnu tvorbu učebných textov a ďalších materiálov, pre rozvoj schopnosti sa učiť sa. (Turek, 2010, s. 406)

Ak opomeniem náročnú prípravu na realizáciu, materiálne a didaktické vybavenie stanovišť, organizáciu práce, tak počas práce žiakov na stanovištiach som nebola aktívnym účastníkom. Na prácu žiakov som dohliadala, prípadne som ich usmerňovala a radila im. Vykonávala som rolu moderátorky, individuálneho poradcu a konzultanta. V úvode ešte pred začiatkom práce na stanovištiach som žiakov oboznámila s cieľom, témou, a metódami práce na stanovištiach. Oboznámila som ich s pracovným materiálom, pomôckami a technikou, pomocou ktorých budú riešiť úlohy na stanovištiach. Spoločne sme si v krátkosti prešli všetky stanovišťa a stručne som ich informovala o úlohách, ktoré ich čakajú. Na záver, po skončení práce na stanovištiach som usmerňovala prezentačnú a evalvačnú časť.

Žiak sa pri metóde učenia sa na stanovištiach drží pravidiel, ktoré táto si metóda vyžaduje. Úlohy na stanovištiach žiaci vypracovávali individuálne alebo vo dvojiciach. Rôzne úlohy si vyžadovali rôznu stupeň zručnosti, každý dostal svoju šancu. Pri individuálnom riešení úloh žiaci postupovali vlastným tempom, aké im vyhovovalo. Rozloženie úloh jednotlivých stanovišť som podmienila individuálnym schopnostiam každého žiaka (práca s médiami, kreslenie, pohybové aktivity, riešenie úloh,...) Nešlo o súťaženie, ale o splnenie úloh, pestovanie solidarity a o uznanie schopností každého žiaka. Ako som už spomenula, na príprave a materiálnom a technickom zabezpečení stanovišť sa podieľali všetci žiaci a čiastočne spolurozhodovali aj pri tvorbe a obsahu

jednotlivých úloh (mali si možnosť zvoliť didaktické hry (pexeso, osemšmerovka, práca na PC) a tiež sa podieľali na tvorbe názvov jednotlivých stanovišť.

Túto metódu a súčasne formu je možné využiť pri realizácii akéhokolvek cieľa a v ktorejkoľvek fáze vyučovacieho procesu. Čiastkové ciele na jednotlivých stanovištiach sledujú jeden globálny cieľ – upevňovanie a opakovanie vedomostí. Spolu so žiakmi sme sa rozhodli, že neoblíbené opakovanie a utvrdzovanie učiva zrealizujeme netradične. Žiaci si na jednotlivých stanovištiach precvičili gramatiku (vybrané slová, podstatné mená, slová opačného významu, abeceda, rozdelenie slov na slabiky, tvorenie viet) slohový výcvik (pozdravy), literatúru (báseň, autor, ilustrácia). Úlohy mali v sebe zakomponovanú medzipredmetovosť (informatická výchova, výtvarná výchova, etická výchova, hudobná výchova) a prierezové témy (globálna výchova, multikultúrna výchova, mediálna výchova, osobný a sociálny rozvoj, tvorba projektu a prezentačné zručnosti).

2.2 Pracovná fáza učenia sa na stanovištiach

Zavádzanie nových metód a foriem do vyučovacieho procesu je pre mňa a mojich žiakov výzvou. Moji žiaci už niekoľko rokov pracujú na rôznych projektoch a vo vyučovaní využívam množstvo inovatívnych metód. Prácu na stanovištiach si už mali možnosť vyskúšať v rámci prierezovej témy Dopravná výchova. Táto práca sa im páčila a doslova ma „žobronili“ o to, aby sme túto metódu využívali častejšie.

V úvodnej fáze, ešte pred samotnou prácou na stanovištiach som sa snažila žiakov motivovať tým, že som ich zapojila do tvorby a plánovania počtu stanovišť a metódou brainstormingu žiaci navrhovali názvy pre jednotlivé stanovištia. Podnietila som u nich záujem o netradičné opakovanie učiva slovenského jazyka a literatúry pred polročnou písomnou prácou tým, že sa spolupodieľali na tvorbe tém pre opakovanie. Žiakov som jasne a podrobne oboznámila s metódou učenia sa na stanovištiach, čo je východiskom pre neskoršiu samostatnú prácu.

Jednou z charakteristík učenia sa na stanovištiach je, že vyučovacia miestnosť musí byť upravená na tzv. stanovištia (lavice a stoličky poukladané do skupín, na stoloch sú pripravené materiály, ktoré žiaci nesmú brať preč). Žiaci dostanú do rúk pracovné listy s úlohami, ktoré majú na stanovištiach riešiť samostatne alebo vo dvojici.

Mám to šťastie, že trieda, v ktorej učím, je dostatočne veľká a okrem nej máme k dispozícii ešte jednu miestnosť, v ktorej realizujem výchovy. Nemala som problém zriadiť osem stanovišť tak, aby žiaci mali dostatok priestoru na prácu i na presun na iné stanovište. Ďalšou prednosťou triedy, v ktorej učím je aj to, že je tam prístup na internet a trieda je vybavená notebookmi, tlačiarňou, dataprojektorom a tabuľou na premietanie obrazu. Chcem podotknúť, že moji žiaci vedú s interaktívnou technikou zaobchádzať zručne, pretože ju využívame denne. Je to pre učiteľa neoceniteľná pomoc, keď sa v technických záležitostiach môže obrátiť a spoľahnúť na žiakov. Nestalo sa to zo dňa na deň, ale postupným zasväcovaním žiakov do tajov interaktívnej techniky a preukazovaním dôvery v ich schopnosti.

V tejto fáze som so žiakmi prešla všetky stanovištia a jasne a zrozumiteľne som ich oboznámila s úlohami, ktoré budú na stanovištiach riešiť. Oboznámila som ich s pomôckami a materiálom, ktorý je k dispozícii na jednotlivých stanovištiach. Okrem

toho sa na každom stanovišti nachádzal podrobný popis úloh, ktoré mal žiak, resp. dvojica žiakov vyriešiť.

Pred samotnou prácou sme si so žiakmi prečítali pravidlá, ktoré platili počas práce na stanovištiach, niektoré z nich som žiakom podrobnejšie vysvetlila. Pravidlá boli po celú dobu prezentované na tabuli, a tak sa žiaci mali možnosť kedykoľvek k pravidlám vrátiť a pripomenúť si ich.

Prezrite si všetky stanovištia a úlohy v pracovnom liste. - Je nevyhnuté prácu na stanovištiach začať s oboznámením sa s úlohami a stanovišťami. Na stoloch bol umiestnený didaktický postup pre žiaka, pomocou ktorého žiak získaval podrobnejšie informácie o postupe riešenia úloh a materiál na ich realizáciu (kartičky – športov, ovocia a pozdravov, kocky, PC, tlačiareň, CD s pesničkami, osemsmerovky, internet, tlačiareň, pexeso, predmety vo vreci, učebnica slovenského jazyka a literatúry, písacie potreby, pastelky,...) Každé stanovište bolo označené poradovým číslom, pomenovaním (1. Pantomíma – 2. Slušnosť naša každodenná – 3. S vybranými slovami je nám veselo – 4. Hľadáme vybrané slová v ôsmich smeroch – 5. Internet náš pomocník a informátor - 6. Hráme pexeso – 7. Čo sa skrýva vo vreci? – 8. Ovocný šalát) a symbolom, ktorý označoval, či má žiak pracovať na stanovišti sám alebo vo dvojici.

Pozrite si pracovný list s úlohami. - Žiaci mali v rukách pracovné listy s úlohami. (Príloha 2) Je dôležité, aby žiaci pred samotnou prácou boli oboznámení aj s pracovným listom a úlohami, ktoré v ňom majú riešiť a zaznamenávať.

Na stanovištiach označených symbolom žiak rieši úlohy sám, na stanovištiach označených symbolom riešia úlohy dvojice žiakov. - Žiakom sú tieto symboly známe, často ich využívam v pracovných listoch. Ich využitie bolo dôležité aj pre rýchlu a prehľadnú orientáciu žiakov medzi stanovišťami. Vďaka nim sa žiak sa vedel zariadiť, či na danom stanovišti bude pracovať sám, alebo bude potrebovať partnera.

Pre stanovištia určené dvojiciam si vytvárate ľubovoľné dvojice. - Žiaci si vytvárajú dvojice náhodne. Veľakrát sa stalo, že dvojicu vytvorili menej zruční žiaci a napriek tomu, spoločným úsilím sa im podarilo úlohy na stanovišti zvládnuť.

Začať môžete ľubovoľným stanovišťom. Jednotlivé stanovištia môžete navštevovať v ľubovoľnom poradí. - Žiaci si sami volia poradie úloh a stanovišť podľa záujmu, alebo podľa toho, ktoré stanovište je momentálne voľné. Stanovištia boli rôzne, tematicky na seba nenadväzovali. Nie je dôležité, v akom poradí žiak stanovištia prechádzal, dôležité bolo, aby absolvoval všetky a vyriešil aj všetky povinné úlohy. Najväčším lákadlom pre žiakov bolo 5. stanovište – Internet náš pomocník a informátor, kde chceli na začiatku pracovať všetci, neskôr pochopili, že toto stanovište je časovo najviac náročné.

K stanovištiam alebo k úlohám sa môžete opätovne vrátiť a úlohy dopracovať. - Žiakom som upozornila, že túto možnosť môžu využiť hlavne vtedy, keď nebudú mať dopracovanú úlohu a naskytne sa im možnosť pracovať na stanovišti, kde je potrebná spolupráca dvojíc. Žiaci túto možnosť viackrát využili.

Odpovede do pracovných listov zapisujte čitateľne. - Moji žiaci pri samostatnej práci nevelmi dbajú na úhladnosť a estetiku písma. Preto som ich upozornila na to, že

v závere budú prezentovať svoje vypracované úlohy, ktoré je potrebné prečítať, teda nech píšú tak, aby to, čo napíšu, dokázali prečítať nielen oni sami ale aj učiteľ.

Činnosť a tempo svojej práce si určujete sami. – Zdôraznila som, že každý si svoje tempo práce volí sám. Dôležitá je správnosť riešenia povinných úloh, nie čas, za ktorý ich vyriešia. Pri pozorovaní som zistila, že žiaci pracovali pokojne, nenáhľili sa a na ich tvárach bolo vidno spokojnosť a pohodu.

Vypracovať musíte všetky povinné úlohy, ktoré máte zadané vo svojich pracovných listoch. – Žiakom som pripomenula, že povinné úlohy sú preto povinné, že sa musia vyriešiť a dobrovoľné sú také, ktoré môžu, ale nemusia vypracovať. Ak niektoré dobrovoľné úlohy nebudú vedieť vyriešiť samostatne, môžu si pomôcť učebnicou, internetom alebo si ich nechať na neskôr, a potom sa k ich riešeniu znova vrátiť. Jedným z cieľov práce na stanovištiach je dobrovoľnosť, a práve táto možnosť vedie k tomu, že žiaci sa sami rozhodujú kde, kedy a čo budú riešiť. Pozorovaním som zistila, že žiaci aj napriek tomu, že sa na stanovištiach nachádzali aj dobrovoľné úlohy, ktoré riešiť nemuseli, vyriešili ich. Myslím si však, že sa tak stalo preto, lebo šikovnejší žiaci ich riešili spontánne a s radosťou a ostatní sa k nim automaticky pridali.

Materiály z jednotlivých stanovišť nechajte vždy na svojom mieste. – Zdôraznila som žiakom, že materiál a pomôcky majú na stanovišti zanechať v takom stave, v akom ich našli, aby spolužiak, či dvojica spolužiakov, ktorí na dané stanovište prídu po nich, našli stanovište aj s náležitými materiálmi a pomôckami v poriadku. Žiakov tým učíme poriadku a ohľaduplnosti. Toto pravidlo žiaci dodržiavali čiastočne. Materiály zo stanovišť síce neodnášali, ale často sa stalo, že vyriešenú osemsmerovku a vytlačenú prezentáciu zabudli zobrať so sebou.

So svojimi spolužiakmi môžete úlohy konzultovať, avšak len v slovenskom jazyku. - Je to pravidlo, ktoré moji žiaci často porušujú, pretože v snahe vyriešiť úlohu čo najlepšie a rýchlo, sa medzi sebou často dohovárajú rómskym jazykom. Týmto pravidlom sa snažím docieľiť to, aby sa žiaci v rozhovoroch, zvlášť na hodinách slovenského jazyka, snažili dorozumievať v spisovnom jazyku, čím si rozšíria a obohatia svoju slovnú zásobu. Ak ma žiaci požiadali o radu či pomoc, tak som im poradila. Do rozhovorov žiakov som nezasahovala, ani som ich neopravovala v prípade nespisovných či negramatických vyjadrení. Zasiahla som iba vtedy, keď som počula, že žiaci sa medzi sebou dohovárajú po rómsky.

Nerušte spolužiakov. - Žiakom som tichým hlasom pripomenula, že si majú kontrolovať intenzitu hlasu pri komunikácii so spolužiakmi, aby nerušili ostatných pri vedľajších stanovištiach. Vysvetlila som im, že rozprávať sa môžu polohlasne, nesmú však po sebe pokrikovať na diaľku, prípadne, ak si chcú niečo prediskutovať, tak nech to robia potichu, tlmeným hlasom.

Ak sú všetky miesta na jednom stanovišti obsadené, vyberte si iné stanovište a pracujte tam. - Pre prácu na stanovištiach je vhodné zvoliť toľko stanovišť a miest na stanovišti, aby sa nestalo, že niektorý žiak, alebo dvojica nebudú mať kde pracovať. Ja mám v triede desať žiakov (v čase realizácie boli ôsmi), aby som zamedzila prestojom, tak som zvolila osem stanovišť (päť pre jednotlivcov a tri stanovištia pre dvojice), čím som zabezpečila to, že niektoré stanovištia boli voľné, a tak boli pre žiakov k dispozícii. Okrem toho,

na každom stanovišti pre jednotlivcov boli dve miesta, teda mohli na ňom pracovať súčasne dvaja žiaci.

Pri počúvaní piesne, použite slúchadlá. Pieseň si môžete vypočuť toľkokrát, koľkokrát potrebujete. - Na stanovište, kde žiaci počúvali piesne som umiestnila slúchadlá, ktoré mali žiaci použiť, aby nerušili ostatných spolužiakov pri počúvaní. Pieseň si mohli vypočuť podľa potreby aj viackrát.

Všetky vypracovania úloh zapisujte do pracovného listu. - Žiakov som upozornila na to, aby si všetky vypracované úlohy zaznamenávali aj do pracovného listu, pretože na záver budú svoje vypracovania prezentovať pred celou triedou. Poradila som im, aby úlohy do pracovného listu zaznamenávali úhladne a čitateľne, čo sa im zídne pri záverečnej prezentácii všetkých úloh. Ich pozornosť som upriamila aj na doplnkové, nepovinné úlohy, aby si ich pozreli, a ak budú mať záujem, čas a chuť, aby ich aj vypracovali. S mojimi žiakmi mám takú skúsenosť, že keď im zadám nepovinné úlohy, najprv ich riešenie odmietnu, potom sa však vždy nájde niekto, kto sa do nich pustí, ostatní ho nasledujú, a napokon takmer všetci nepovinné úlohy vypracujú. Dokonca sa niekedy stane, že ich viac zaujmú skôr nepovinné úlohy, ako úlohy povinné.

2.3 Pedagogický komentár k postupu práce na stanovištiach

Žiakom som rozdala pracovné listy (Príloha 2), ktoré sme spoločne prediskutovali a potrebné úlohy a postupy riešení úloh som žiakom vysvetlila. Žiaci si mali prezrieť všetky stanovištia: 1. Pantomíma – 2. Slušnosť naša každodenná – 3. S vybranými slovami je nám veselo – 4. Hľadáme vybrané slová v ôsmich smeroch – 5. Internet náš pomocník a informátor– 6. Hráme pexeso – 7. Čo sa skrýva vo vreci? – 8. Ovocný šalát. Následne sme si pozreli a spoločne prečítali úlohy, ktoré mali na jednotlivých stanovištiach riešiť. Je dôležité, aby žiaci získali predstavu o tom, čo budú robiť. Na stanovištiach boli umiestnené pomôcky, ktoré vyplývali z témy a úloh konkrétneho stanovišťa.

Ako som už spomínala, jednotlivé stanovištia som označila číslom, názvom a symbolom, čo bolo prvotným zdrojom informácií. Žiak sa mohol už z názvu dozvedieť, o aké stanovište ide, a či na danom stanovišti bude pracovať sám alebo vo dvojici.

Okrem jasného a podrobného vysvetlenia pravidiel sme spolu so žiakmi prešli jednotlivé úlohy na stanovištiach (povinné i dobrovoľné), podrobne som im vysvetlila úlohy, ktoré ich na jednotlivých stanovištiach čakajú. Niektorí žiaci sa pýtali na to, čomu neporozumeli, alebo čo im nebolo celkom jasné.

Cieľovou skupinou boli žiaci 6. ročníka ŠZŠ variant A, -(obsah sa však dá prispôbiť aj pre vyššie či nižšie ročníky). Cieľom bolo poukázať na netradičný spôsob opakovania a upevňovania vedomostí v predmete slovenský jazyk a literatúra. Do obsahu som zakomponovala aj prierezové témy a využila som medzipredmetové vzťahy (informatická výchova, výtvarná výchova, vlastiveda, hudobná výchova). Čiastkovými cieľmi bolo precvičovanie podstatných mien, vybraných slov, abecedy, čítania s porozumením, grafické zaznamenávanie myšlienok a vedomostí, práca s médiami. Na realizáciu som využila tri vyučovacie hodiny.

Na každom stanovišti bol informačný list, v ktorom som uviedla: názov stanovišťa, názov aktivity, cieľ, úlohy pre žiaka, resp. pre dvojicu žiakov, postup práce. Na stanovišti boli žiakom k dispozícii všetky pomôcky potrebné k vypracovaniu úloh. Žiak na každom stanovišti vypracúval úlohy a podľa pokynov ich zaznamenával do pracovného listu, ktorý si nosil stále so sebou.

V záverečnej fáze pri prezentácii, každý žiak prečítal vyriešené úlohy, ktoré som v prípade potreby opravila či spresnila. Žiak sa mal možnosť k úlohám a ich riešeniu vyjadriť, či boli náročné a ktorá z úloh mu robila najväčšie ťažkosti.

Vo fáze evalvácie sa žiaci individuálne vyjadrovali k jednotlivým stanovištiam tak, že vyznačovali vo výseku terča označeným číslom stanovišťa bod, ktorého umiestnenie čím bližšie k stredu znamenalo lepšiu evalváciu. Terč bol nakreslený na tabuli, ktorá bola preklopená tak, že učiteľ ani ostatní žiaci nevideli, na ktoré miesto žiak vyznačil bod.

2.3.1 Stanovište 1. - Pantomíma

Názov aktivity: *Kartičky s obrázkami športov*

Základným cieľom aktivít na tomto stanovišti (Príloha 3) bolo bez slov - pantomimicky stvárniť a správne zapísať názov športu, ktorý bol zobrazený na kartičke (Príloha 4). Stanovište bolo určené pre dvojicu žiakov. Jeden z dvojice si z očíslovaných kartičiek, na ktorých boli obrázky športov, vytiahol dve a predviedol ich pantomimicky druhému žiakovi. Jeho úlohou bolo uhádnuť, o aký šport ide. Žiak následne zapísal číslo kartičky a odpoveď do pracovného listu. Potom si úlohy dvojica navzájom vymenila. Každý žiak hádal i predviedol dva športy. Žiaci mali možnosť splniť aj druhú - dobrovoľnú úlohu, ktorej cieľom bolo prečítať a uhádnuť hádanku (Príloha 5). Pri tejto úlohe žiaci postupovali nasledovne: Žiak hodil kockou. Z ponuky hádaniek si vybral tú, ktorá bola označená číslom, ktoré zodpovedalo hodnote hodenej kocky. Hodenú hodnotu na kocke a riešenie hádanky žiaci zapísali do pracovného listu.

Didaktická poznámka: Pri pozorovaní pantomimických stvárnení som zistila, že táto úloha nebola pre žiakov ťažká. Bez problémov pantomimicky stvárňovali jednotlivé športy a dodržiavali aj zásadu, že pri tejto úlohe sa medzi sebou nerozprávali. Niektorí mali dokonca tendenciu, že aj pri hádaní hádanky len neverbálne ukázali jej riešenie. Najprv som mala pripravené hádanky s riešením, ktoré bolo obrátene zapísané v dolnom rohu, ale keď som zistila, že žiaci hádanku nečítajú, len sa snažia vylúštiť jej riešenie, tak som túto pomôcku odstránila (odstrihla som riešenie hádanky), a tým som žiakov prinútila hádanku si prečítať a porozmýšľať nad jej riešením.

2.3.2 Stanovište 2. - Slušnosť naša každodenná

Názov aktivity: *Pozdravy*

Cieľom tejto aktivity bolo upevniť správanie sa v spoločenskom styku. (Príloha 6) Žiaci z poprehadzovaných písmen vytvárali pozdravy, zapisovaním si ich utvrdzovali, vyhľadávali pozdravy, ktorými sa zdravia mladí starším a pozdravy, ktorými sa zdravia mladí ľudia navzájom. Stanovište bolo určené pre jednotlivca. Na stole boli pripravené kartičky (Príloha 7), na ktorých okrem čísla boli poprehadzované písmená, z ktorých

mal žiak vytvoriť správne znenie pozdravu, pozdrav zapísať do tabuľky v pracovnom liste k číslu, ktoré zodpovedalo číslu kartičky. Na stanovišti bola aj dobrovoľná úloha: „Ak máš chuť, vypracuj Úlohu 2“. Úlohou žiaka bolo v pracovnom liste zakrúžkovať červenou pastelkou pozdravy, ktorými sa zdravia mladí ľudia navzájom a zelenou pastelkou zakrúžkovať pozdravy, ktorými sa mladší ľudia zdravia starším.

Didaktická poznámka: Táto úloha bola zo začiatku pre žiakov náročná, pretože začali postupovať od kartičky s poradovým číslom 1, kde bolo treba z poprehadzovaných písmen erSsvu! poskladať pozdrav „Servus!“. Moji žiaci tento pozdrav využívajú málokedy, resp. niektorí ho nepoužívajú vôbec. Žiakom som poradila, aby začali skladať pozdravy uvedené na iných kartičkách a k pozdravu pod číslom 1 nech sa vrátia nakoniec. Pri tejto príležitosti som im pripomenula pravidlo, ktoré im umožňuje opätovný návrat k stanovištiam alebo k úlohám a úlohy dopracovať. Po tomto upozornení už žiaci pracovali bez problémov aj na iných stanovištiach. Z tejto skúsenosti odporúčam pri tvorbe podobnej úlohy alebo takej istej zaradiť ako prvý na poskladanie taký pozdrav, ktorý je pre žiakov najbežnejší, ktorý dôverne poznajú, aby sa nezľakli a nenadobudli pocit, že úloha je pre nich ťažká, neriešiteľná.

2.3.3 Stanovište 3. - S vybranými slovami je nám veselo

Názov aktivity: *Počúvanie piesní o vybraných slovách*

Cieľom aktivít na 3. stanovišti bola identifikácia vybraných slov a im príbuzných z textu piesne, tieto slová napísať a na jedno vybrané slovo vytvoriť vetu (obsahujúcu minimálne päť slov). (Príloha 8) Stanovište bolo určené pre jednotlivca s nasledovným postupom: Žiak si z kartičiek označených číslami (3, 5, 7, 9, 11, 12, 13) vybral jedno. Číslo, ktoré si vybral, nastavil na CD prehrávači a vypočul si pesničku o vybraných slovách z CD nosiča - Škola hrou 1. Pesničku si mohol žiak vypočúvať toľkokrát, koľkokrát potreboval. Pri počúvaní pesničky použil slúchadlá, aby nerušil ostatných. Žiak si pri počúvaní pesničky zaznamenával do pracovného listu vybrané slová a im príbuzné slová, ktoré pri počúvaní piesne identifikoval. Po splnení tejto úlohy nasledovala dobrovoľná úloha, v ktorej žiak zo zapísaných vybraných slov vybral jedno a vytvoril naň vetu. Veta musela obsahovať minimálne 5 slov.

Didaktická poznámka: Táto úloha sa žiakom veľmi páčila. Niekoľkokrát po sebe si púšťali pesničku, ktorej číslo na CD nosiči zodpovedalo číslu na kartičke. Bolo vidieť, ako ich počúvanie zaujalo a s radosťou plnili túto úlohu. Počas počúvania pesničky deklamovali pohybom jej rytmus. Zapisovanie vybraných slov a im príbuzných robili s menším nadšením. Najmenej zaujímavou úlohou na tomto stanovišti bolo pre nich tvorenie vety. Je to aktivita, ktorú nemajú moji žiaci v obľube. Nedá mi podotknúť, že i napriek tomu, že táto úloha bola dobrovoľná, žiaci ju splnili, hoci nie s nadšením.

2.3.4 Stanovište 4. - Hľadáme vybrané slová v ôsmich smeroch

Názov aktivity: *Osemsmerovka*

Cieľom úloh tohto stanovišťa bolo upevnenie učiva o vybraných slovách. Stanovište bolo určené pre jednotlivca. (Príloha 9) Žiak na tomto stanovišti si z ponuky osemsmeroviek (Príloha 10) vybral jednu a vyriešil ju. Následne vybrané slová z osemsmerovky prepísal do pracovného listu. Treťou - nepovinnou úlohou bolo vytvoriť akrostich. Žiak, ktorý sa

rozhodol riešiť aj túto úlohu si zvolil jedno vybrané slovo a zapísal ho do pracovného listu po hláskach pod seba. Z takto napísaných písmen tvorili nové slová, pričom každá hláska nemusela, ale mohla byť začiatočným písmenom nového slova. Pri tvorbe akrostichu si žiak mohol pomôcť učebnicou s. 117 – 127. Žiakom som pre názornosť uviedla aj príklad tvorby akrostichu.

Príklad: myš MÝTO
 SYN
 ŠMÝKAŤ

Didaktická poznámka: Toto stanovište žiaci absolvovali bez problémov. Riešenie osemsmereviiek je pre nich známou didaktickou hrou. Často ju uplatňujem vo vyučovaní a žiaci ju majú radi. Tvorba akrostichu už takou obľúbenou aktivitou pre mojich žiakov nie je, podobne ako tvorenie viet alebo čokol'vek, čo musia vytvoriť sami. Aj túto úlohu som zaradila do dobrovoľných úloh, no napriek tomu ju riešili všetci. Tí zručnejší dokonca pri tvorení slov využívali vybrané slová a im príbuzné spamäti, tí menej zruční si pomáhali učebnicou. Do osemsmereviiek som zakomponovala len vybrané slová, ktoré žiaci v 6. ročníku ŠZŠ variant A majú ovládať v súlade so školským vzdelávacím programom. Na základe skúsenosti s touto úlohou odporúčam vytvoriť náročnejšie osemsmerevky vytvorené z vybraných slov nad rámec osnov a tiež zo slov im príbuzných.

2.3.5 Stanovište 5. Internet náš pomocník a informátor

Názov aktivity: *Prezentácia*

Cieľom aktivít na tomto stanovišti bolo upevniť poznatky o vlastných podstatných menách s prepojením na využitie zručností s prácou na PC v programe Microsoft Office Word, s internetom, tlačiarňou a USB kľúčom. (Príloha 11) Práca na tomto stanovišti bola určená dvojiciam, ktoré mali vytvoriť prezentáciu v programe Microsoft Word s textom a obrázkami o meste Bratislava. Dvojice postupovali podľa pokynov na informačnom liste. Ako prvé mali na webe v obrázkoch vyhľadať obrázky Bratislavy, následne si vyhľadali a prečítali zaujímavosti o Bratislave. V textovom editore Microsoft Office Word vytvorili jednoduchú prezentáciu, ktorá okrem textu obsahovala aj obrázky Bratislavy. Prezentáciu vytlačili a uložili ju na USB kľúč. Nepovinnou úlohou na tomto stanovišti bola tvorba básne o Bratislave metódou Cinquain a jej zápis do pracovného listu.

Didaktická poznámka: Stanovište s prácou na PC a prístupom na internet som zvolila preto, lebo táto činnosť mojich žiakov veľmi zaujíma a je pre nich veľkou motiváciou. Na tomto stanovišti som uplatnila medzipredmetové vzťahy predmetu slovenský jazyk a literatúra s predmetmi informatická výchova a vlastiveda. Žiaci si nenáročnou a pre nich zaujímavou a prítlačivou formou upevnili poznatky nielen z písania vlastného podstatného mena ale obohatili si aj svoje vedomosti o hlavnom meste SR. Pri práci na PC moji žiaci nerozlišujú, či je to ťažká alebo ľahká úloha. Radi vyhľadávajú informácie na internete, samozrejme, že najradšej tie, ktoré zaujímajú práve ich. Pri vypracovaní tejto úlohy nemali väčší problém, radila som len jednej dvojici, ktorá mala problém s umiestnením obrázka a jeho zmenšením. I na tomto stanovišti žiaci vypracovali aj nepovinnú úlohu – tvorili báseň o Bratislave metódou Cinquain. Táto metóda sa u mojich žiakov stala súčasťou všetkých projektov zameraných na rozvoj slovnej zásoby,

na porozumenie textu, pri čítaní, či zhrňujúcich informáciách o prebratom učive v rôznych predmetoch.

2.3.6 Stanovište 6. - Hráme pexeso

Názov aktivity: *Hľadanie slov opačného významu*

Cieľom úloh na tomto stanovišti bolo upevnenie učiva o slovách opačného významu a delenie slov na slabiky. (Príloha 12) Stanovište bolo určené pre dvojicu, ktorá si zahrála pexeso (Príloha 13). Každý z hráčov si spočítal nájdené dvojice pexesa (slová opačného významu), ktoré získal hrou a zapísal ich počet do pracovného listu. Ďalšou úlohou žiakov bolo zapísať do pracovného listu tri ľubovoľné dvojice opačného významu, ktoré žiak pri hre pexeso získal a zvislou čiarou zapísané slová rozdeliť na slabiky.

Didaktická poznámka: Toto stanovište žiakov lákalo, ale po čase som na ich tvárach zbadala nezáujem a nechúť. Myslím si, že pexeso bolo pre mojich žiakov náročné nie svojím obsahom, ale počtom dvojíc. Odporúčam preto zvoliť pexeso s menším počtom dvojíc. Možným riešením je aj to, že uvedené pexeso rozdelíme na dve. Zápis dvojíc slov opačného významu do pracovného listu a ich následné delenie na slabiky žiaci hravo zvládli.

2.3.7 Stanovište 7. - Čo sa skrýva vo vreci

Názov aktivity: *Veci poznávame hmatom*

Cieľom úloh tohto stanovišťa bolo správne pomenovanie predmetov, určovanie rodu podstatných mien a tvorenie ich množného čísla. (Príloha 14) Žiaci hmatom identifikovali predmety ukryté vo vreci, následne zapisovali ich názvy do tabuľky v pracovnom liste podľa rodov a tvorili k nim tvar množného čísla. Do vreca som ukryla predmety mužského, ženského a stredného rodu (kľúč, zošit, pomaranč, kniha, lopta, kalkulačka, varecha, sitko, vajce, pero, jablko, počítačová myš). Dobrovoľnou úlohou pre žiaka na tomto stanovišti bolo identifikovať viac ako šesť predmetov.

Didaktická poznámka: Po skúsenosti s využitím metódy učenia sa na stanovištiach v rámci prierezovej témy dopravná výchova som zaradila aj vtedy najobľúbenejšiu aktivitu s vrecom – veci poznávame hmatom. Žiaci hmatom zisťovali o aké predmety, ide, ktoré sú ukryté vo vreci a zapisovali ich podľa rodov do tabuľky. Z predmetov, ktoré som ukryla vo vreci nevedeli pomenovať sitko a vajce. Pri myši (počítačovej) jeden žiak dokonca pomenoval aj jej kábel. Z gramatického hľadiska úlohy tohto stanovišťa neboli pre žiakov náročné. Správne určili rod podstatného mena a tiež správne vytvorili jeho množné číslo. Nedostatky sa prejavili v zápisoch, v ktorých žiaci urobili veľa gramatických chýb.

2.3.8 Stanovište 8. - Ovocný šalát

Názov aktivity: *Zorad'ovanie slov podľa abecedy*

Cieľom úloh na tomto stanovišti bol rozvoj slovnej zásoby, zorad'ovanie slov podľa abecedy, upevnenie pojmu báseň a ilustrácia. (Príloha 15) Žiaci pomenovali ovocie

nachádzajúce sa na kartičkách (Príloha 16) a následne kartičky zoradili v abecednom poradí. Potom pomenovania ovocia v abecednom poradí zapísali do pracovného listu. Dobrovoľnou úlohou tohto stanovišťa bolo napísať do pracovného listu báseň metódou Cinquain na ovocie, ktoré má žiak najradšej a zároveň k básni vytvoriť ilustráciu.

Didaktická poznámka: Aktivity na tomto stanovišti boli pre žiakov trochu náročnejšie. Žiaci museli správne pomenovať ovocie na kartičke, zároveň si uvedomiť začiatkové písmeno pomenovaného ovocia a zoradiť ich správne podľa abecedy. Moji žiaci nemajú problém zoradiť napísané slová podľa abecedy, ale zoradovať obrázky bolo im ťažšie. Nakoniec sa s úlohou popasovali a zvládli ju. Najväčší problém mali s pomenovaním čučoriedky (pomenovali ju borovka). Obrázok znázorňujúci melón niektorí žiaci nazvali dyňa a niektorí melón. Podľa toho ho v abecednom poradí aj správne zoradili. I na tomto stanovišti vypracovali všetci žiaci dobrovoľnú úlohu, t.j. tvorili básne a ilustrovali ich, hoci ilustrácie neboli na vysokej úrovni, na akú som u mojich žiakov už zvyknutá.

2.4 Prezentácia a evalvácia

Po absolvovaní všetkých stanovišť nasledovala prezentácia vypracovaných úloh žiakmi. Každý žiak prezentoval vypracované úlohy, ktoré riešil sám. Tie úlohy, ktoré riešili žiaci vo dvojiciach, prezentovali dvojice. Pri prezentácii si žiaci trénujú čítanie, počúvanie a hovorenie. Kládla som dôraz na ich verbálne i neverbálne prejavy a aj na to, aby sa prezentácie zúčastnil každý žiak. Žiaci prezentovali písomne vypracované úlohy, vytvorené básne, ilustrácie a prezentáciu o Bratislave. Okrem toho, že žiaci preukázali získané vedomosti v predmete slovenský jazyk a literatúra, prezentovali aj samých seba. Vďaka uvedeným aktivitám si prehĺbili a získali aj svoje sociálne kompetencie. Práca na stanovištiach a v nemalej miere aj samotná prezentácia výsledkov žiakov priaznivo vplývala na sociálnu klímu triedy. Žiaci sa navzájom počúvali, nevysmievali sa jeden druhému, ba dokonca u niektorých som postrehla, že prestali mať ostych z vystúpenia pred spolužiakmi.

V tejto fáze, ktorá bola akýmsi vyvrcholením, sa žiaci v diskusii vyjadrovali k tomu, čo sa im na tomto spôsobe učenia páčilo najviac, čo sa im nepáčilo, čo sa naučili, čo nové sa dozvedeli, čo pochopili,... Na uvedené otázky žiaci neochotne a so značnou nevôľou sa zapájali do diskusie. Ich reakcie boli síce veľmi pochvalné a pozitívne, ale často vyjadrené len stroho, jedným slovom – páčilo, dobre,... Všetci sa zhodli na tom, že takéto učenie chcú mať častejšie. Milo ma prekvapilo, keď na ďalší deň po príchode do školy boli sklamaní, že sa znovu neučíme formou učenia sa na stanovištiach.

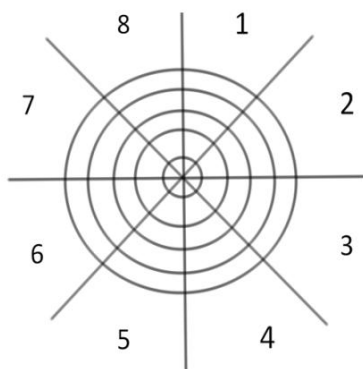
Na základe môjho pozorovania môžem skonštatovať, že žiaci boli počas prác na stanovištiach aktívni, úlohy ich zaujali, presuny žiakov na iné stanovišťa boli plynulé. Často si medzi sebou pomáhali a radili si navzájom. Práca na stanovištiach bola aj pre mňa inšpiratívna a podnietila môj záujem o realizáciu a spracovanie aj iných tém v rámci predmetu slovenský jazyk a literatúra a tiež aj tém z iných predmetov.

Musím sa priznať, že nie všetko bolo len pozitívne. Pozorovaním som zistila, že počas prác na stanovištiach sa objavil aj jeden problém, a to pri stanovištiach pre dvojice. Tento problém vyplynul zo zloženia mojej triedy, ktorú tvorí 9 chlapcov a iba 1 dievča. Aj napriek mojím snahám začleniť jedno dievča do prevažne chlapčenského kolektívu je veľmi náročnejšie a vyžaduje si to veľa diplomacie a vynaliezavosti. Pri realizácii učenia sa na stanovištiach, zvlášť pri tých, ktoré boli určené pre dvojice som musela zasiahnuť

a spomínanej žiačke zakaždým určiť dvojicu, vzhľadom k tomu, že ona sama sa ani raz tejto iniciatívy neujala.

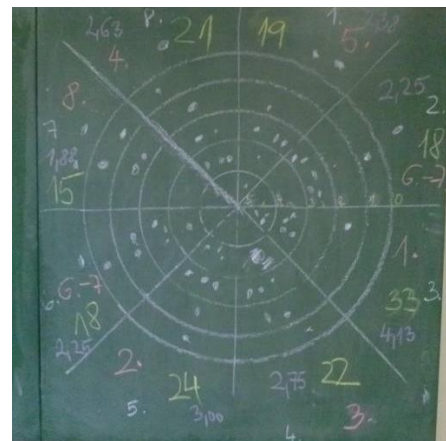
Aby som zistila, ktoré z aktivít a úloh sú žiakom blízke a ktoré zo stanovišť bolo pre žiakov najzaujímavejšie, zvolila som evalvačný terč (Obrázok 1), pomocou ktorého sa žiaci mali možnosť individuálne vyjadriť k jednotlivým stanovišťam. Evalvačný terč som nakreslila na tabuľu, ktorá sa dá preklopiť tak, aby pri zaznačovaní bodu do terča žiakom ostatní žiaci ani učiteľ túto aktivitu žiaka nemali možnosť vidieť. Takýmto spôsobom som zabezpečila anonymitu žiackych výpovedí. Do výseku terča označeného číslom stanovišťa žiaci vyznačili bod, ktorého umiestnenie čím bližšie k stredu znamenalo vyššiu evalváciu.

Evalvačný terč možno považovať za akúsi intervalovú škálu, v ktorom žiaci hodnotia svoje postoje a spokojnosť s úlohami a aktivitami na jednotlivých stanovištiach. Evalvačný terč som rozdelila na osem častí, pričom každá časť predstavovala jedno stanovište a bola označená číslom. Sústredné kružnice vo výsekoch čím bližšie k stredu znamenali vyššiu evalváciu a bola im prisúdená najvyššia hodnota, ďalej od stredu sa hodnota znižovala až k nule. Výsledky som matematicky a štatisticky vyhodnotila a vypočítala som ich priemer. Čím bola výsledná hodnota priemeru bližšie k hodnote 5, tým bola spokojnosť s aktivitami a prácou na stanovišti väčšia, práca na takomto stanovišti sa žiakom javila zaujímavejšou a pútavejšou, teda spokojnosť žiakov so stanovišťom bola najvyššia.

Obrázok 1 Terč

Prameň: vlastný návrh

Obrázok 2 Evalvačný terč

Prameň: vlastný archív

Na základe výsledkov evalvačného terča (Obrázok 2) môžeme konštatovať, že žiakom sa najviac páčila práca a aktivity na 3. stanovišti – S vybranými slovami je nám veselo, ktorého priemerná hodnota dosiahla úroveň 4,13. Druhé v poradí sa umiestnilo 5. stanovište – Internet náš pomocník a informátor, ktorého priemerná hodnota dosiahla úroveň 3,00. Ako tretie si u žiakov získalo obľubu 4. stanovište – Hľadáme vybrané slová v ôsmich smeroch, ktorého priemerná hodnota dosiahla úroveň 2,75. Na štvrtom mieste sa umiestnilo 8. stanovište – Ovocný šalát s priemernou hodnotou 2,63. Piate miesto patrilo 1. stanovišťu – Pantomíma, ktorého priemerná hodnota dosiahla úroveň 2,38. O šieste miesto sa podelili dve stanovišťa – 2. stanovište – Slušnosť naša každodenná a 6. stanovište – Hráme pexeso, s priemernou hodnotou 2,25. Na poslednom mieste sa umiestnilo 7. stanovište – Čo sa skrýva vo vreci, jeho priemerná hodnota bola najnižšia, a to 1,88.

Z výsledkov malého prieskumu vyplýva, že ak sa aj menej zaujímavé učivo o vybraných slovách sprístupní a opakuje zaujímavým spôsobom, tak sa môže stať pre žiaka obľúbenou činnosťou. Tiež si dovoľím konštatovať, že u mojich žiakov zvyčajne obľúbená aktivita „Čo sa skrýva vo vreci“ sa stala najmenej obľúbenou, pretože žiakom som poskytla aj iné, pre nich zaujímavejšie úlohy.

ZÁVER

Svojou prácou som chcela poukázať na konkrétnom učebnom bloku realizovanom metódou učenia sa na stanovištiach na možnú realizáciu vyučovacieho procesu, ktorá u mňa viedla k efektívnejším výsledkom a k naplneniu cieľov výchovno-vzdelávacieho procesu. Je to hotový materiál na opakovanie a upevňovanie polročného učiva 6. ročníka v predmete slovenský jazyk a literatúra v špeciálnej základnej škole – variant A s analýzou cieľov, postupov a metód. Môže byť tiež návodom a inšpiráciou pre aplikáciu tejto metódy pri iných témach či v iných ročníkoch v predmete slovenský jazyk a literatúra, resp. aj v iných predmetoch.

Učenie sa na stanovištiach je jednou z nových, inovatívnych foriem vyučovania, ktorá podporuje učenie, umožňuje žiakom pracovať organizovane a samostatne bez rušivých vplyvov na riešení úloh. Táto metóda vedie žiakov k sebadisciplíne, k sebahodnoteniu a k sebakontrolu. Žiaci sú schopní robiť vlastné rozhodnutia ohľadom poradia stanovišť. Uplatnením tejto metódy sa žiaci stávajú aktívnymi účastníkmi vyučovacieho procesu, zapájajú všetky zmysly, volia si individuálne tempo práce, majú možnosť spolupracovať pri vypracovávaní úloh so spolužiakmi a konzultovať ich s učiteľom.

Z mojej vlastnej skúsenosti môžem povedať, že zrealizované učenie sa na stanovištiach bolo pre mojich žiakov zaujímavé, jednotlivé činnosti ich bavili. Úlohy jednotlivých stanovišť boli pre nich atraktívne, pestré, rôznej náročnosti, v rámci jedného stanovišťa diferencované a pri ich riešení žiaci využívali viaceré zmysly (zrak, sluch a hmat). Žiaci si precvičili gramatické pravidlá a pravopis, zároveň si rozvíjali čitateľskú gramotnosť – porozumenie textu (hovoreného i písaného) a tiež prácu s informačnými a komunikačnými technológiami (PC, tlačiareň, CD prehrávač, slúchadlá, internet).

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ZDROJOV

1. BELANSKÝ, J. a kol. 2008. Slovenský jazyk pre 6. ročník špeciálnych základných škôl. 4. vydanie. Slovenské pedagogické nakladateľstvo, Bratislava. 2008. ISBN 978-80-10-01552-8
2. BROZMAN, J. a kol. Pesničky, ktoré vás naučia, vybrané slová, abecedu, rieky, pohoria a ... In Škola hrou 1. (zvukový záznam). Žilina : Vrana, 2003. 1 CD: digit. audio.
3. CD 30 000 klipartov. 2011. Interaktívny program Alf. Interaktívna škola. 2011.
4. Kol. autorov. 2013. Školský vzdelávací program. Variant A, 6. ročník. Špeciálna základná škola, Spišský Štiavnik. 2013.
5. TUREK, I. 2010. Didaktika. 2. vydanie. Iura Edition, Bratislava. 2010. 2. vydanie, 2010. ISBN 978 80-8078-322-8
6. ZELINA, M. 2000. Alternatívne školstvo. Iris, Bratislava. 2000. ISBN 80-88778-98-0

Internetové zdroje

7. GAVORA, P. a kol. 2010. Elektronická učebnica pedagogického výskumu. [online]. [cit. 02. 04. 2014]. Univerzita Komenského. Bratislava. 2010. Dostupné na: <http://www.e-metodologia.fedu.uniba.sk/index.php/kapitoly/posudzovacie-skaly/vyhodnotenie.php?id=i13p6>
8. KRAUSOVÁ, J. Humanizácia vyučovania nemeckého jazyka. [online]. Autonómnosť vo vyučovaní na príklade učenia sa na stanovištiach. [cit. 01. 04. 2014]. Metodicko-pedagogické centrum, Bratislava, 2011. ISBN 987-80-8052-366-4 Dostupné na www: http://www.mpc-edu.sk/library/files/humanizacia_krausova_final.pdf
9. KRAUSOVÁ, J. Učenie sa na stanovištiach. [online]. [cit. 01. 04. 2014]. Metodicko-pedagogické centrum, Bratislava, 2010. Dostupné na www: http://www.mpc-edu.sk/library/files/krausova_ucenie_na_stanovistiach.pdf
10. Vytvorte si vlastnú osemsmerovku. [online]. [cit. 20. 12. 2013]. Dostupné na www: http://www.interaktivnaskola.sk/jml/my_sites/osemsmerovka/wordsearch.htm

ZOZNAM PRÍLOH

Príloha 1	Pravidlá
Príloha 2	Pracovný list
Príloha 3	1. stanovište - Pantomíma
Príloha 4	Obrázky športov
Príloha 5	Hádanky
Príloha 6	2. stanovište – Slušnosť naša každodenná
Príloha 7	Kartičky s poprehadzovanými písmenami pozdravov
Príloha 8	3. stanovište - S vybranými slovami je nám veselo
Príloha 9	4. stanovište - Hľadáme vybrané slová v ôsmich smeroch
Príloha 10	Osemsmerovky pre šiestaka
Príloha 11	5. stanovište – Internet náš pomocník a informátor
Príloha 12	6. stanovište – Hráme pexeso
Príloha 13	Pexeso
Príloha 14	7. stanovište – Čo sa skrýva vo vreci
Príloha 15	8. stanovište – Ovocný šalát
Príloha 16	Obrázky ovocia
Príloha 17	Fotogaléria z učenia sa na stanovištiach

P R A V I D L Á

- Pozrite si všetky stanovištia 1. *Pantomíma* – 2. *Slušnosť naša každodenná* – 3. *S vybranými slovami je nám veselo* – 4. *Hľadáme vybrané slová v ôsmich smeroch* – 5. *Ovocný šalát* – 6. *Hráme sa pexeso* – 7. *Čo sa skrýva vo vreci?* – 8. *Internet náš pomocník a informátor* a pracovný list s úlohami.
- Na stanovištiach označených symbolom rieši úlohy každý žiak sám, na stanovištiach označených symbolom riešia úlohy dvojice žiakov.
- Pre stanovištia určené dvojiciam si vytvárate ľubovoľné dvojice.
- Z začať môžete ľubovoľným stanovišťom.
- Jednotlivé stanovištia môžete navštevovať v ľubovoľnom poradí.
- K stanovištiam alebo k úlohám sa môžete opätovne vrátiť a úlohy dopracovať.
- Odpovede do pracovných listov zapisujte čitateľne.
- Činnosť a tempo svojej práce si určujete sami.
- Vypracovať musíte všetky povinné úlohy, ktoré máte zadané vo svojich pracovných listoch.
- Materiály z jednotlivých stanovišť nechajte vždy na svojom mieste.
- So svojimi spolužiakmi môžete úlohy konzultovať, avšak len v slovenskom jazyku.
- Nerušte spolužiakov.
- Ak sú všetky miesta na jednom stanovišti obsadené, vyberte si iné stanovište a pracujte tam.
- Všetky vypracovania úloh zapisujte do pracovného listu.
- Pri počúvaní piesne, použite slúchadlá. Pieseň si môžete pustiť toľkokrát, koľkokrát potrebujete.
- V pracovných listoch máte pri niektorých stanovištiach aj doplnkové úlohy, ktoré súvisia s témou. Úlohy sú nepovinné, pozrite si ich, ak máte záujem, čas a chuť môžete ich vypracovať.

Prameň: vlastný archív

1. Pantomíma

Úloha 1 Kartyčky s obrázkami športov - Riešenie:

Číslo kartyčky	Názov športu
.....
.....

Úloha 2: Dobrovoľná úloha: „Uhádni hádanku“

Hodnota na kocke: Riešenie:

2. Slušnosť naša každodenná

Úloha 1: Z poprehadzovaných písmen vytvor pozdravy. Riešenie:

1.	4.	7.
2.	5.	8.
3.	6.	9.

Úloha 2: Červenou pastelkou zakrúžkuj pozdravy, ktorými sa zdravia mladí ľudia navzájom. Zelenou pastelkou zakrúžkuj pozdravy, ktorými mladí zdravia starších.

3. S vybranými slovami je nám veselo

Úloha 2 Tu napíš vybrané a im príbuzné slová, ktoré si počul v pesničke:

.....

Úloha 3 Veta:

.....

4. Hľadáme vybrané slová v ôsmich smeroch

Úloha 2 Vybrané slová z osemsmierovky:

.....

Úloha 3 Na jedno vybrané slovo vytvor akrostich:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5. Internet náš pomocník a informátor

Úloha 2: mesto:

Úloha 3: Vytvor báseň o Bratislave metódou Cinquain.

BRATISLAVA

.....

.....

.....

.....

6. Hráme pexeso

Úloha 2 Počet získaných dvojíc:

Úloha 3 Vypíš dvojice slov, ktoré si pri hre pexeso získal a zvislou čiarou rozdeľ slová na slabiky: Príklad: ma|lý - ve|lký

.....

.....

7. Čo sa skrýva vo vreci

Úloha 1: Do tabuľky napíš názvy predmetov, ktoré sa nachádzajú vo vreci

Úloha 2: K slovám vytvor množné číslo a slová napíš do tabuľky.

Mužský rod		Ženský rod		Stredný rod	
Jed. číslo	Mn. číslo	Jed. číslo	Mn. číslo	Jed. číslo	Mn. číslo
.....
.....
.....
.....

8. Ovocný šalát

Úloha 2 Napíš názvy ovocia podľa abecedy:

.....

.....

Úloha 3 Na ovocie, ktoré máš najradšej vytvor báseň metódou Cinquain. Báseň ilustruj.

.....

.....

.....

.....

.....

Prameň: vlastný návrh

Názov aktivity: ***Kartičky s obrázkami športov***

Cieľ: Bez slov stvárniť šport, ktorý je uvedený na kartičke. Názov športu zapísať. Prečítať a uhádnuť hádanku.

Úloha 1: Pomocou tela pantomimicky stvárni šport. Názov športu správne zapíš.

Postup: Jeden z dvojice si z očíslovaných kartičiek, na ktorých sú obrázky športov, vytiahne dve a predvedie ich pantomimicky druhému. Ten má za úlohu uhádnuť, o aký šport ide. Odpoveď spolu s číslom kartičky zapíše do pracovného listu. Potom si úlohy dvojica navzájom vymení. Každý žiak háda i predvádza dva športy.

Ak máš chuť môžeš riešiť hádanky z Úlohy 2.

Úloha 2: Hod' kockou. Hodnota na kocke ti napovie, ktorú hádanku máš uhádnuť. Riešenie hádanky a hodenú hodnotu zapíš do pracovného listu.

Pomôcky: Kartičky športov (Príloha 4), Hádanky (Príloha 5), pero, PL.

Prameň: vlastný návrh

Príloha 4 Obrázky športov

Prameň: vlastný návrh

Príloha 5 Hádanky

<p>Celá z dreva, trochu dlhá, zišla by sa mi aj druhá. Do puku s ňou trafím rád, idete sa so mnou hrať? Čo je to? (akjekoh)</p>	<p>Topánky dve tyče majú, na ľade sa pošmýkajú. Poviem vám, sú celkom k svetu, spravím na nich piruetu. Čo je to? (elučrok)</p>	<p>Dve doštičky s viazaním, hneď sa s nimi zoznámim. Prekročím svoj rodný prah, z toho kopca nemám strach. Čo je to? (ežyl)</p>
<p>Dve kolesá bez motora, vybehnem s ním rýchlo z dvora. Šliapem, šliapem na pedále, voziť sa chcem na ňom stále. Čo je to? (lekycib)</p>	<p>Ako slnko guľatá, hneď ju kopnem do blata. Chcel by som dať prvý gól, už aby gól v bráne bol. Čo je to? (atpol ávolabtuf)</p>	<p>Z dreva je a zo siete, čo to bude, neviete. Strácate dych, ba i reč, zatiaľ vám dám krásny smeč. Čo je to? (atekar ávosinet)</p>

Prameň: vlastný archív

Príloha 6 2. stanovište – Slušnosť naša každodenná

Názov aktivity: **Pozdravy**

Cieľ: Vedieť pozdravy, ktorými sa zdravia mladí ľudia i pozdravy, ktorými zdravia mladí starších.

Úloha 1: Z poprehadzovaných písmen vytvor pozdravy. Pozdrav správne zapíš.

Postup: Na očíslovaných kartičkách sa nachádzajú slová s poprehadzovanými písmenami. Z poprehadzovaných písmen vytvor správne znenie pozdravu a zapíš ho do tabuľky v pracovnom liste k číslu, ktoré zodpovedá číslu kartičky.

Ak máš chuť, vypracuj Úlohu 2.

Úloha 2: Zdravíme mladých, zdravíme starších

Postup: Červenou pastelkou zakrúžkuj v pracovnom liste pozdravy, ktorými sa zdravia mladí ľudia navzájom. Zelenou pastelkou zakrúžkuj v pracovnom liste pozdravy, ktorými sa mladší ľudia zdravia starším.

Pomôcky: Kartičky (Príloha 7), pastelky, pero, PL.

Prameň: vlastný návrh

Príloha 7 Kartičky s poprehadzovanými písmenami pozdravov

1.	erSsvu!	2.	hjAo!	3.	azdNar!
4.	Čua!	5.	réDob norá!	6.	brýDo eňd!
7.	brýDo vereč!	8.	rúbDo con!	9.	niadeviDo!

Prameň: vlastný návrh

Príloha 8 3. stanovište - S vybranými slovami je nám veselo

Názov aktivity: **Počúvanie piesne o vybraných slovách** (CD – Škola hrou 1)

Cieľ: Identifikovať v texte piesne vybrané slová a napísať ich. Na jedno vybrané slovo vytvoriť vetu (veta musí mať minimálne päť slov).

Úloha 1: Vyber si kartičku s číslom. Zvoľ si pesničku podľa čísla, ktoré si si vytiahol. Vypočuj si pesničku.

Úloha 2: Do pracovného listu napíš vybrané slová a im príbuzné slová, ktoré si počul v pesničke.

Ak máš chuť, vypracuj Úlohu 3.

Úloha 3: Zo zapísaných vybraných slov vyber jedno a utvor naň vetu. Veta musí obsahovať minimálne 5 slov.

Pomôcky: CD prehrávač, slúchadlá, CD – Škola hrou 1, pero, PL, kartičky s číslami.

Prameň: vlastný návrh

Príloha 9 4. stanovište - Hľadáme vybrané slová v ôsmich smeroch

Názov aktivity: *Osemsmerovka*

Cieľ: Riešiť osemsmerovku. Vybrané slová z osemsmerovky prepísať. Vytvoriť akrostich na jedno vybrané slovo z osemsmerovky.

Úloha 1: Vyber si z ponuky osemsmeroviek pre šiestaka jednu a vyrieš ju.

Úloha 2: Vybrané slová z osemsmerovky prepíš do pracovného listu.

Ak máš chuť, vypracuj Úlohu 3.

Úloha 3: Vytvor akrostich. Z vybraných slov vyber jedno, napíš ho po hláskach pod seba, pričom nemusí byť každá hláska začiatočným písmenom nového slova. Pri tvorbe akrostichu si môžeš pomôcť učebnicou s. 117 – 127.

Príklad: vybrané slovo myš

MÝTO
SYN
ŠMÝKAŤ

Pomôcky: Osemsmerovky (Príloha 10), pero, Slovenský jazyk pre 6. ročník špeciálnych základných škôl, PL.

Prameň: vlastný návrh

Príloha 10 Osemsmerovky pre šiestaka

Í Ô T B Ě K J K K B
 B Š E Y Z Ô U K Ď Y
 Ý Ř B B U R K O V D
 V Á K B Y Ž Z B E L
 A B Y U Y T M Y E I
 Ě L E E P S N L Y S
 Č T B Ý A Q T A M K
 Í H B Ó S Š K R Ā O
 Ě Ó O B Y Č A J Ý F
 L Č K O T Y B O D Á

(?) BYDLISKO
 (?) BYSTRÝ
 (?) BYT
 (?) BYL
 (?) BYĚ
 (?) BÝVAĚ
 (?) DOBYTOK
 (?) KOBYLA
 (?) OBYČAJ

V Ú M T Ě A K Y P Z
 P V Ô S F G Ó X Á A
 I V P V F J Ň Ú F L
 P T Ý Ň Z O Ď Ž C U
 Y O T Y P O K Ā C Q
 T S A A Ý K Í Q Ā K
 L C Ě S C Á S J V Ě
 I L S Č H I K Y B Ó
 A X A X A Ž T P P G
 K T D Ě Č L G Y L Z

(?) KOPYTO
 (?) PYKAĚ
 (?) PYSK
 (?) PYTLIAK
 (?) PÝCHA
 (?) PÝTAĚSA

X M Y S L I E Ě A Ř
 U Ā F É Q H D G S Z
 Q M F Ž M Ý K A Ě Y
 M M Ý L I Ě S A A M
 Y E Y V D Ě Š M K H
 F Ó Ě D A Č Q X Ý L
 J Ú I O L Ě N H M Y
 I Ó V Ď Ě O S E Š Ú
 J Ā T Y X G X A R Y
 M Y Š V P U Ž Ó G Š

(?) HMYZ
 (?) MY
 (?) MYDLO
 (?) MYSLEĚ
 (?) MYŠ
 (?) MÝLEĚSA
 (?) UMÝVAĚSA
 (?) ŠMÝKAĚSA
 (?) ŽMÝKAĚ

O Y J Ď Ě Ú Ď P Ň Č
 A Z D N Y R B Ř Ň Š
 Č Ý Ó K O R Y T O W
 X L Ý V M H J H E E
 Ā Ô X J R Y B A Y H
 S Z R Ý X O R G L N
 T C Z R L Ā G L H Z
 R Ě Ě S Y F D Ú C Ě
 Ý Ž Ú Z O Ž Ď V Ý O
 C T Ě A Ā V A S R Ó

(?) BRYNDZA
 (?) HRÝŽĚ
 (?) KORYTO
 (?) RYBA
 (?) RYŽA
 (?) RÝCHLY
 (?) STRÝC

S Y R O V Ý Q B X É
 É X H Ā Ě S H R Ó Č
 G Ě Ā A Č W Y T Ý S
 G S Č Ô O S T N N S
 O Y Ě Ě Ě Ť Ť U S T C Y
 S D T A Ž Í R J Y K
 Ý J Ý K P Ā Ř É Ó O
 P Ý T Č R Y Š Z K T
 K Š Ě Ř Z M S É R G
 Y X N H G É L Z Ň U

(?) OSÝPKY
 (?) SYKOT
 (?) SYN
 (?) SYPAĚ
 (?) SYR
 (?) SYROVÝ
 (?) SYČAĚ
 (?) SÝTY

F Ý K O S Y V V Ú Z
 Š R Ř T L Ý Ý D Y H
 E Ň F H R S Ā L R C
 L X Ā O K A K Š T S
 Ě S A A O Y Ň Ô Y X
 Ā Š Ě K V W V Ú L Z
 V B Ě Z Š D Ě Z W O
 L Ā O D Ě Ý K Ā Ā K
 R L S U Ě M V Ď H P
 Z X N Ā V Y K O Ň B

(?) NÁVYK
 (?) VYSOKÝ
 (?) VÝR
 (?) VÝSKAĚ
 (?) VÝŠKA
 (?) ZLOZVYK
 (?) ZVYK

V E P S B Ô Ď G A Í
 Ň T R V V Ú Z I Ó V
 M H E J Ý W E Ó Ý Ô
 A Ř Z A S O Ě R K Ň
 L X Ý Z K Z A Ā O G
 Ď Y V Y A Ý V R S Š
 R Y A K Ě V Ý O Y É
 K N Ě L F A Z G V I
 Ň V Ň Y P Ě A Ó V Ó
 P P J N U O N L Y I

(?) JAZYK
 (?) NAZÝVAĚ
 (?) OZÝVAĚ
 (?) PREZÝVAĚ
 (?) VYSOKÝ
 (?) VÝR
 (?) VÝSKAĚ
 (?) ZVYK

Prameň: vlastný návrh (Dostupné na [www:
 http://www.interaktivnaskola.sk/jml/my_sites/osemsmerovka/wordsearch.htm](http://www.interaktivnaskola.sk/jml/my_sites/osemsmerovka/wordsearch.htm))

Príloha 11 5. stanovište – Internet náš pomocník a informátor

Názov aktivity: ***Prezentácia***

Cieľ: Vytvoriť prezentáciu v programe Microsoft Word s textom a obrázkami o meste Bratislava.

Úloha 1: Nájdi na webe obrázky Bratislavy. Vyhľadaj na webe informácie o Bratislave a prečítaj si ich. Vytvor v textovom editore Microsoft Word prezentáciu. Do prezentácie napíš, čo ťa o Bratislave zaujalo. Text prezentácie doplň o obrázky Bratislavy. Prezentáciu vytlač a ulož na USB kľúč.

Úloha 2: Do pracovného listu napíš, o akom meste si tvoril prezentáciu.

Ak máš chuť, vypracuj Úlohu 3.

Úloha 3: Vytvor báseň o Bratislave metódou Cinquain. Báseň napíš do pracovného listu.

Pomôcky: PC, tlačiareň, kancelársky papier, USB kľúč, pero, PL.

Prameň: vlastný návrh

Názov aktivity: ***Hľadanie slov opačného významu***

Cieľ: Upevniť slová opačného významu didaktickou hrou. Rozdeliť slová na slabiky.

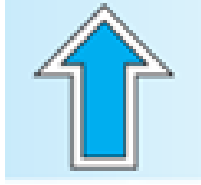

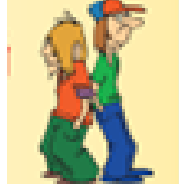
Úloha 1: Zahrajte si pexeso.

Úloha 2: Každý si spočíta nájdené dvojice pexesa (slov opačného významu), ktoré získal hrou a zapíše ich počet do pracovného listu.

Úloha 3: Do pracovného zošita napíš aspoň tri dvojice slov opačného významu, ktoré sa nachádzajú v hre pexesa a zvislou čiarou rozdeľ slová na slabiky.

Pomôcky: pexeso (Príloha 13), pero, PL.

Prameň: vlastný návrh

 <p>ťažké</p>	 <p>ľahké</p>	 <p>vľavo</p>	 <p>vpravo</p>
 <p>nový</p>	 <p>starý</p>	 <p>dlhý</p>	 <p>krátky</p>
 <p>hlboké</p>	 <p>plytké</p>	 <p>hore</p>	 <p>dole</p>
 <p>veľký</p>	 <p>malý</p>	 <p>dobrý</p>	 <p>zlý</p>
 <p>bohatý</p>	 <p>chudobný</p>	 <p>starý</p>	 <p>mladí</p>

 chudý	 tučný	 zapnutá	 vypnutá
 rýchly	 pomalý	 plný	 prázdny
 čieme	 biele	 ďaleko	 blízko
 mokrý	 suchý	 horúce	 studené

Prameň: vlastný návrh

Príloha 14 7. stanovište – Čo sa skrýva vo vreci

Názov aktivity: ***Veci poznávame hmatom***

Cieľ: Predmety identifikovať hmatom a zapísať ich názvy podľa rodových kategórií. K slovám vytvoriť množné číslo a napísať ich.

Úloha 1: Hmatom rozoznaj šesť vecí, ktoré sa nachádzajú vo vreci. Ich názvy zapíš do pracovného listu do stĺpca podľa rodu (mužský rod, ženský rod, stredný rod).

Úloha 2: K slovám vytvor množné číslo a zapíš ich.

Pomôcky: Vrece s predmetmi – podľa možností (kľúč, zošit, pomaranč, kniha, lopta, kalkulačka, vareška, sitko, vajce, pero, jablko, počítačová myš), pero, PL.

Prameň: vlastný návrh

Názov aktivity: ***Zorad'ovanie slov podľa abecedy***

Ciel': Zoradenie obrázkov podľa abecedy . Názvy obrázkov napísať v abecednom poradí. Vytvoriť báseň metódou Cinquain. K básni vytvoriť ilustráciu.

Úloha 1: Zorad' kartičky s obrázkami ovocia podľa abecedy.

Úloha 2: Názvy ovocia zapíš do pracovného listu podľa abecedy.

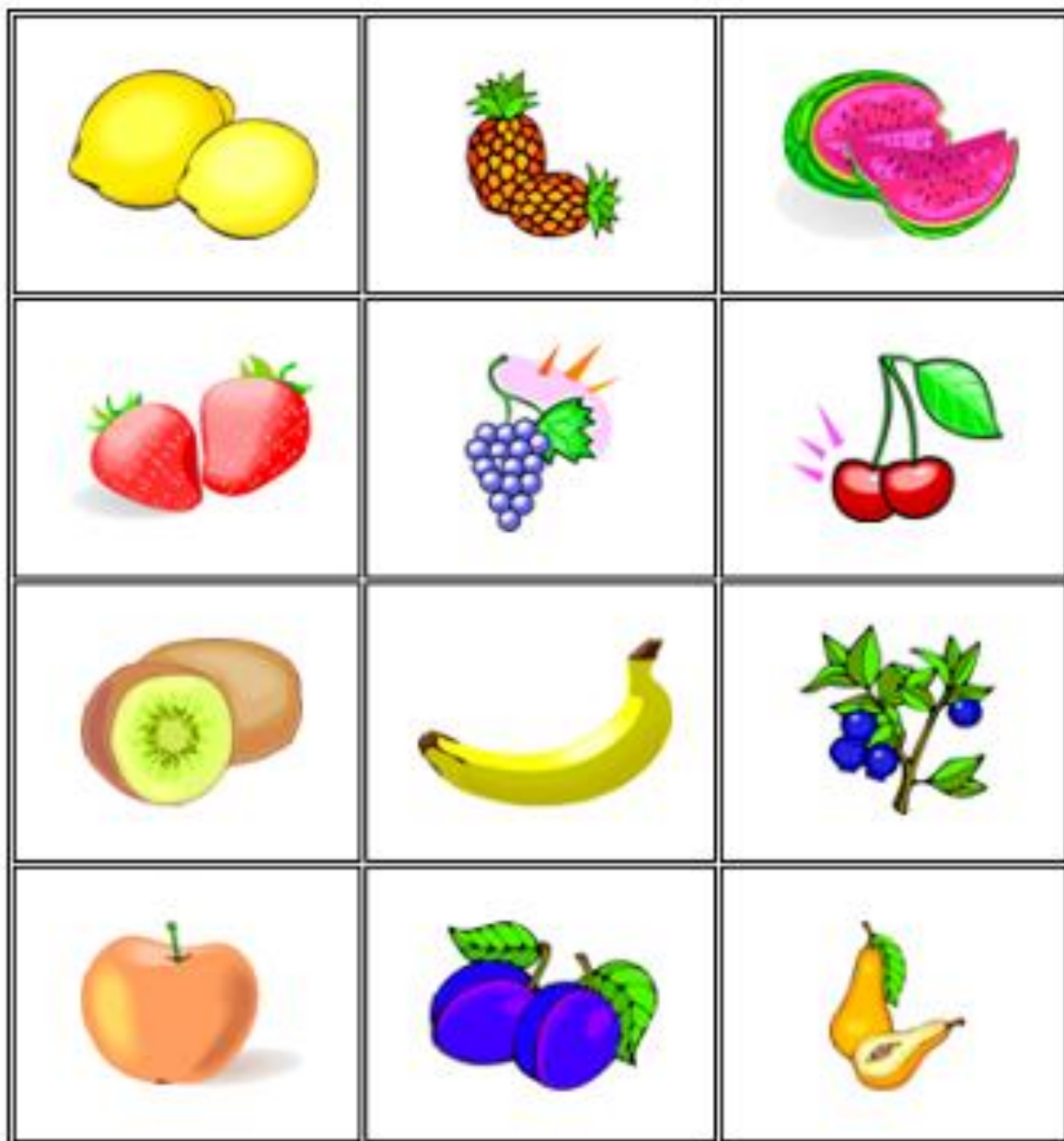
Ak máš chuť, vypracuj Úlohu 3.

Úloha 3: Na ovocie, ktoré máš najradšej vytvor báseň metódou Cinquain. Báseň napíš do pracovného listu. K básni vytvor ilustráciu.

Pomôcky: Obrázky ovocia (Príloha 16), pero, pastelky, PL.

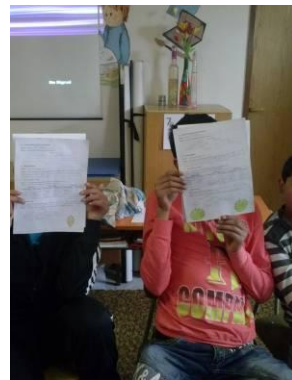
Prameň: vlastný návrh

Príloha 16 Obrázky ovocia

Prameň: vlastný návrh

Príloha 17 Fotogaléria z učenia sa na stanovištiach

Prameň: vlastný archív